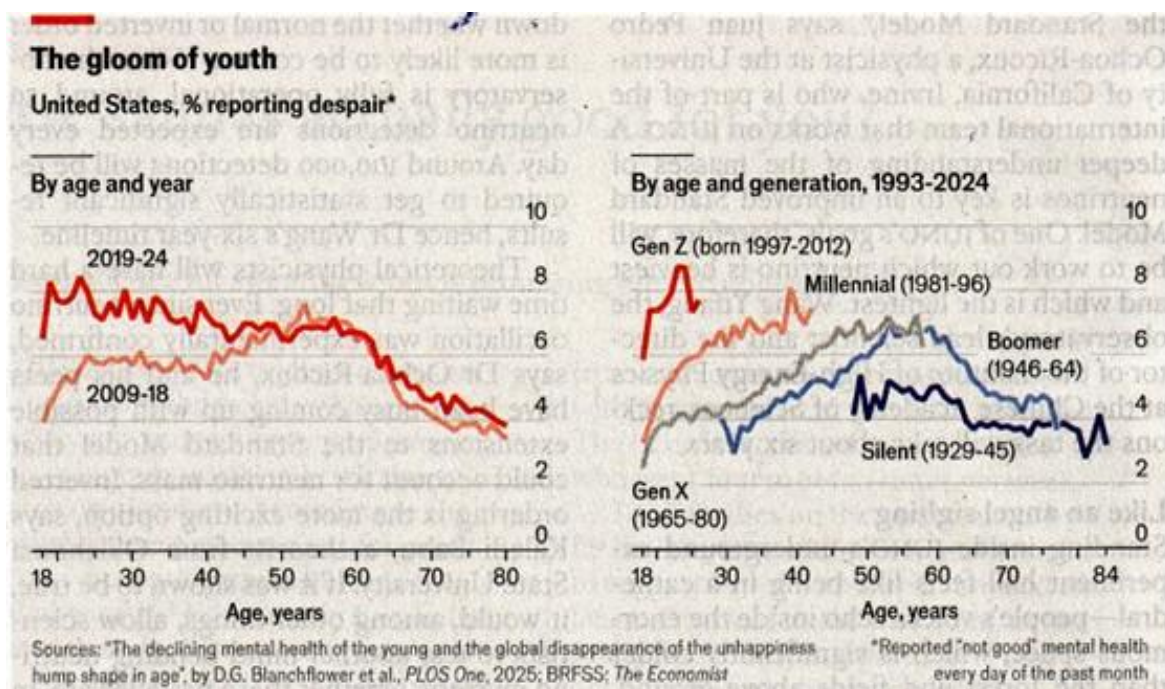

Kiss Károly:

Boldogtalan fiatalok – Mi történt a boldogság U-görbéjével?

(The Economist August 30: Teenage angst – ismertetés és kommentár)

Hagyományosan úgy tartják, hogy az emberek többsége fiatal és idős korában boldog, az élet középső szakaszában pedig gondterhelt (házasság, anyagi gondok, munkahelyi problémák gyötrik). Ezt a boldogság ún. U-görbéjével írják le. Ez egy időtlen, kultúrákon átívelő stabil trendnek látszott, de az utóbbi években megváltozott. Amerikában 2009 és 2018 között még nagyjából érvényes volt a trend – lásd a diagram első részén – , de azóta egyértelműen megváltozott: a boldogtalanság (aggodalom és elkeseredés) 20-25 éves korban tetőzik, és azután folyamatosan javul a helyzet. 50 éves kor után a 2009-18-ban felvett adatok megegyeznek a 2019-24-ben rögzítettekkel; a régi és az új görbe nagyjából 50 éves kortól egybeesik. A frissebb görbe ága az 50 éven túliak esetében azért illeszkedik a hagyományoshoz, mert az még az idősebbek lelki állapotát tükrözi, a mai fiatalok még nem öregedtek meg... (A diagramon a trendek fordítva jelennek meg a boldogság U-görbéjéhez képest, mert itt nem a boldogságot, hanem a boldogtalanságot, az elkeseredettséget ábrázolják.)

A döbbenetes az, hogy ez a változás az elmúlt néhány évben zajlott le! És nem csak az anglofon országokra, hanem minden kontinensre, az egész világra érvényes! Az ember minden további nélkül tudni véli, hogy mi okozhatja ezt a változást – hiszen látjuk, hogyan változott meg a fiatalok élete. De „Lesz még rosszabb!” – szól Geszti Péter popdala... Elképzelhető, hogy amikor majd ők is elérik a középkort, boldogtalanságuk tovább

fokozódnak? (Erre minden esélyük megvan, hiszen az általános munkanélküliség korának beköszönte már csupán néhány év kérdése...)¹

A trend (boldogtalanság) korcsoportos felosztása még elkésőbb:

- a Z generáció (1997-2012 között születtek) a legboldogtalanabb
- a Milléneumiak (1981- 1996 között születtek) fiatal korukban már nem voltak annyira boldogtalanok
- az X-ek (1965-1980 között születtek) illeszkedni látszanak a hagyományos trendhez
- a bűmerek (1946-64, a világháborút követő fellendülés szülöttei) pedig már a boldogság hagyományos U-görbéjét mutatják (csak itt fordítva van, mert a függőleges tengelyen a boldogtalanságot mérik)
- a veteránok (az 1929-1945 közötti kor szülöttei) szinte felhőtlenül boldogok, hiszen már mind öregek.

Ez az elkésőbb trend Amerikában nem vezethető vissza a fiatalkori munkanélküliségre, hiszen annak aránya nem jelentős, másrészt az a dolgozó fiatalokat érinti; különösen az alacsony képzettségűek nem lelik örömeiket munkájukban. Másrészt viszont azt figyelték meg, hogy azokban a déleuropai országokban, ahol korábban jellemző volt a fiatalok munkanélkülisége, annak felszámolása javította a fiatalok mentális állapotát.

A kutatók, akikre az Economist cikk hivatkozik, azt a közkeletű vélelményt sem tartják meggyőzőnek, hogy a fiatalok boldogtalansága az okostelefonok és a social media elterjedésével hozható összefüggésbe. Számomra viszont ez eléggé meggyőző, és számtalan elemzés foglalkozott már vele: a megszállott okostelefon-használat és a csüngés a social médián háttérbe szorítja a közvetlen személyi kapcsolatokat. – Azok nem kapcsolhatók ki büntetlenül az életünkből.

Bp, 2025 szeptember

¹ Lásd erről előző írásunkat: Szuperintelligencia – a korlátlan gazdasági növekedés ígérete.